

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – klasa I

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
1. Wiedza o kulturze – zbyteczna czy pożyteczna? - wprowadzenie do przedmiotu.	<ul style="list-style-type: none"> • zna główne treści, cele i funkcje przedmiotu wiedza o kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia cel przyswajania wiedzy o kulturze i zna przykłady jej praktycznego zastosowania • objaśnia ogólne znaczenia kluczowych pojęć związanych z przedmiotem 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala pole znaczeniowe: kultura, sztuka, wytwory kultury, kulturowe kody mediów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady rozwijania zainteresowań kulturalnych i wymienia formy aktywności w kulturze • przedstawia głos w dyskusji na temat celowości zdobywania wiedzy o kulturze i możliwości jej praktycznego zastosowania 	
2. O wielopostaciowości i wielojęzyczności kultury – dawniej i dziś.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów <i>kultura</i> oraz <i>natura</i> i wskazuje różnice pomiędzy nimi • określa, czym wyróżnia się gatunek ludzki • używa we właściwym kontekście słów: <i>kulturalny</i> i <i>kulturowy</i>, <i>naturalny</i> i <i>kulturalny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obecności oraz znaczenia form kultury w życiu człowieka i wyciąga wnioski • omawia różnice w zakresach znaczeniowych pojęć: <i>kultura</i>, <i>natura</i> i <i>cywilizacja</i> • tłumaczy, czym jest artefakt kultury • wymienia nazwy nauk zajmujących się badaniem rozmaitych aspektów kultury i określa pola ich zainteresowań • przytacza różne definicje kultury • podaje przykłady duchowych i materialnych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje pierwszą nowożytną i współczesną definicję kultury • wyjaśnia, na czym polega ewolucja rozumienia terminu <i>kultura</i> na przestrzeni wieków • charakteryzuje zależności między duchowością społeczności a używanymi przez nią przedmiotami 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>homo religiosus</i>, <i>homo faber</i>, <i>animal symbolicum</i>, <i>homo ludens</i>, <i>homo consumens</i> • interpretuje definicję kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje czynniki biologiczne i społeczne umożliwiające człowiekowi tworzenie kultury • charakteryzuje wpływ badań etnografii, etnologii, antropologii kulturowej, socjologii kultury i kulturoznawstwa na współczesne rozumienie kultury

		<p>aspektów wybranego artefaktu kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie wyrażen ze słowem <i>kultura</i> 			
<p>3. Znaki i symbole w kulturze jako wyzwanie do odszyfrowywania i aktualizowania znaczeń.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ kultury na rozwój człowieka • przedstawia okoliczności narodzin postmodernizmu • wyjaśnia związek kultury ze światem znaków i symboli 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie kultury europejskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kultura niska</i>, <i>popularna</i>, <i>masowa</i> i określa, w czym przejawiają się poszczególne rodzaje kultury • opisuje różnice między kulturą elitarną i ludową • podaje przykłady etnocentryzmu kulturowego, relatywizmu i makdonaldyzacji kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zjawiska etnocentryzmu kulturowego, relatywizmu i makdonaldyzacji • omawia zależności pomiędzy grupą społeczną a jej kulturą 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, interpretuje znaki i symbole odnajdowane w wybranych dziełach sztuki • przedstawia swoją ocenę wybranych zjawisk kultury popularnej oraz elitarnej i uzasadnia własne zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje związki współczesnych modeli kultury z historycznymi typami kultury europejskiej • opisuje zjawisko przemian w wartościowaniu kultury popularnej i podaje przyczyny zainteresowania nią badaczy
<p>4. Kultura czasów prehistorycznych i nawiązania do niej w czasach współczesnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas trwania oraz cechy charakteryzujące kulturę wspólnot pierwotnych • wymienia przykłady zabytków sztuki pierwotnej 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wyznaczniki i funkcje sztuki w czasach prehistorycznych • wykazuje się znajomością pojęć: jaskinia Lascaux, wierzenia solarne, wierzenia lunarne, Wenus paleolitu 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje wypowiedzi o człowieku i kulturze, inspirowaną treścią malarstwa jaskiniowego • objaśnia znaczenie wyrażenia: cywilizacja obrazkowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady nawiązania do kultury prehistorycznej w czasach współczesnych • wyjaśnia związek kultury pierwotnej ze światem symboli 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zainteresowanie pradziejami sztuki poprzez jedną z dowolnych form aktywności np. lekturę publikacji naukowych, popularnonaukowych, prasowych itp.
<p>5. Dziedzictwo kulturowe starożytności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna ustalenia dotyczące cenzur starożytności w dziejach kultury • wymienia zjawiska oraz wydarzenia przełomowe, charakterystyczne dla czasów starożytnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza starożytne kręgi cywilizacyjne, wskazuje podobieństwa i różnice między nimi • wykazuje się znajomością pojęć: zikkurat, stela, relief, sfinks itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia największe zdobycze kulturowe pierwszych cywilizacji • zna osiągnięcia kulturowe starożytnego kręgu klasycznego oraz jego znaczenie dla rozwoju kultury europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia obecność zabytków na liście „siedmiu cudów świata” 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia samodzielnie zdobyte informacje (ciekawostki), materiały ilustracyjne na temat dowolnie wybranych zabytków starożytnej kultury
<p>6. W kręgu średniowiecznej kultury i sztuki.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna ramy czasowe średniowiecza • potrafi wymienić główne cechy stylu romańskiego i 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje źródła inspiracji, dominanty tematyczne w średniowiecznej sztuce oraz charakteryzuje jej misję 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady średniowiecznych zabytków reprezentujących różne dziedziny sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje alegoryczne i symboliczne znaczenie sztuki • wyjaśnia związek sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje wypowiedź na temat: Mroki czy blaski średniowiecza – moje refleksje inspirowane

	gotyckiego	kulturową <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnice między sztuką starożytną a średniowieczną • zna najważniejsze style artystyczne w sztuce średniowiecza – styl romański i gotycki • wymienia charakterystyczne cechy stylu romańskiego i gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminologią i pojęciami związanymi ze sztuką romańską i gotycką (np. prezbiterium, transept, nawa główna, nawa boczna, rozeta, biforium, sztuka iluminowana) 	średniowiecznej z przewodnimi ideami epoki <ul style="list-style-type: none"> • potrafi „czytać” znaki i symbole uobecnione w średniowiecznych dziełach sztuki, nazywa i uzasadnia przeżycia inicjowane kontaktem ze sztuką średniowiecza • omawia przykłady nawiązywania do kultury średniowiecza w czasach współczesnych 	„epoką katedr”
7. Genialni, wszechstronni, niezapomniani, artyści renesansu i ich dzieła.	<ul style="list-style-type: none"> • zna granice wyznaczające czas trwania renesansu • zna słynnych artystów renesansu oraz ich wybrane dzieła • wymienia cechy architektury, malarstwa i rzeźby renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najbardziej charakterystyczne dla epoki wydarzenia historyczne, idee, wartości, zjawiska artystyczne oraz ich twórców • wskazuje atrybuty „człowieka renesansowego” • wskazuje źródła twórczych inspiracji słynnych artystów renesansu oraz uzasadnia przyczynę popularności 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między kulturą odrodzeniową a średniowieczną i starożytną - porównuje, wyciąga wnioski na ten temat • na wybranych przykładach dzieł sztuki renesansowej omawia sposoby ich nawiązywania do wzorów antycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera informacje na temat zabytków renesansowych w najbliższej okolicy • porównuje sposoby średniowiecznego i renesansowego stylu w sztuce sakralnej; wskazuje i uzasadnia różnice, formułuje wnioski • analizuje i interpretuje wybrane dzieła renesansowe 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza i interpretacja dzieł renesansowych – sposoby i motywy nawiązywania do nich przez twórców innych epok
8. Bogactwo stylów i sprzeczności w sztuce barokowej.	<ul style="list-style-type: none"> • zna genezę i ramy czasowe baroku • rozpoznaje cechy stylu barokowego • potrafi wymienić przedstawicieli baroku w malarstwie, rzeźbie, architekturze i muzyce 	<ul style="list-style-type: none"> • zna sposoby identyfikowania i wartościowania epoki, jej wyznaczniki oraz znaczenie w dziejach kultury • rozpoznaje nurty w stylu barokowym i jego opozycyjny charakter wobec sztuki renesansowej • podaje główne motywy, idee oraz źródła twórczych inspiracji sztuki barokowej • zna wybranych twórców barokowych oraz ich zasługi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zjawisko i podaje przykłady syntezy sztuk w epoce baroku • wskazuje właściwości (głównie synkretyzm) oraz znaczenie barokowej kultury sarmackiej w XVII-wiecznej Polsce • charakteryzuje sposób nawiązywania do tradycji antycznych i biblijnych w sztuce baroku 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia i uzasadnia zjawisko stylistycznego zróżnicowania w sztuce baroku (wyznaczniki manieryzmu, klasycznego baroku i rokoko) • odczytuje alegoryczne znaczenia w malarstwie barokowym • identyfikuje cechy barokowych stylów w różnych dziedzinach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia samodzielnie zdobyte informacje (ciekawostki), materiały ilustracyjne na temat dowolnie wybranych zabytków sztuki barokowej

		dla rozwoju kultury			
9. Spod znaku prostoty, harmonii i antycznego piękna – sztuka oświeceniowego klasycyzmu.	<ul style="list-style-type: none"> określa genezę, ramy czasowe i wyznaczniki oświecenia w kulturze europejskiej zna polskie i europejskie zabytki architektury klasycystycznej wymienia kluczowe idee, wartości i kierunki artystyczne charakterystyczne dla sztuki oświeceniowej 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i podaje przykłady kierunków artystycznych występujących w sztuce klasycyzmu (klasycyzm, sentymentalizm) wyjaśnia znaczenie słowa „klasycyzm” omawia zjawisko królewskiego mecenatu artystycznego w kulturze polskiego oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między stylem barokowym i sztuką klasycyzmu omawia zdobycze muzyki i jej twórców w sztuce oświeceniowego klasycyzmu określa rolę włoskich artystów w rozwoju polskiej sztuki oświeceniowej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między nurtami sztuki oświeceniowej, dokonuje ich identyfikacji w wybranych dziełach sztuki wymienia przełomowe dla dziejów kultury wydarzenia artystyczne w oświeceniowej Europie (głównie twórczość „klasyków wiedeńskich”, rozwój sztuki baletowej) 	<ul style="list-style-type: none"> odnajduje w kulturze współczesnej przykłady obecności i nieobecności oświeceniowych ideałów
10. Przewodnie idee, motywy i romantyczne fascynacje.	<ul style="list-style-type: none"> określa ramy czasowe romantyzmu zna charakterystyczne właściwości i genezę romantycznego światopoglądu 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi rozpoznać odzwierciedlenie romantycznego światopoglądu w kulturze wskazuje źródła twórczych inspiracji romantyków (m.in. dążenia niepodległościowe narodów, sprzeciw wobec ideałów oświecenia, ludowość, antynomiczna jedność świata itd.) potrafi posługiwać się pojęciami: naturalizm, realizm, eklektyzm, historyzm 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną opinię na temat romantycznego światopoglądu i jego kultury wskazuje na zainteresowanie romantyków sztuką ludową i tradycji polskiej folklorystyki 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje nazwiska sławnych twórców romantycznych (polskich i europejskich) oraz ich zasługi dla rozwoju kultury analizuje i interpretuje wybrane przykłady sztuki romantycznej (np. malarstwem Friedricha,) 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia prezentacje multimedialną na temat sztuki romantycznej
11. Muzyka słów, poezja obrazów, obrazowanie uczuć, czyli romantyczna synteza sztuk.	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie romantyczna synteza sztuk wymienia cechy sztuki romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> w oparciu o wybrane przykłady tekstów kultury wyjaśnia zjawisko romantycznej syntezy sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje nazwiska sławnych twórców romantycznych oraz ich zasługi dla rozwoju kultury 	<ul style="list-style-type: none"> poprzez odwołanie do wybranych dzieł sztuki romantycznej wskazuje ich związek z przewodnimi ideałami epoki określa funkcje sztuki romantycznej w przeszłości i współczesności 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną opinię na temat romantycznego światopoglądu i jego kultury poparte wiadomościami uzyskanymi z publikacji naukowych

<p>12. W kręgu twórczości polskich romantyków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna głównych przedstawicieli polskiej sztuki romantyzmu • podaje przykłady twórczości polskich romantyków 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę samodzielnej interpretacji wybranych przykładów polskiej sztuki romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega oraz uzasadnia odrębność i oryginalność polskiego romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związek polskiej sztuki romantycznej z tradycją i kulturą narodową • podaje przykłady nawiązania do romantyzmu w czasach współczesnych • analizuje i interpretuje wybrane przykłady polskiej sztuki romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli się wrażeniami, przeżyciami i refleksjami doznawanymi pod wpływem obcowania ze sztuką romantyczną, muzyką Chopina
<p>13. Od romantyzmu do realizmu, naturalizmu i kolejnych „-izmów” w sztuce poromantycznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje główne kierunki artystyczne w sztuce przełomu wieków (głównie impresjonizm, secesja, symbolizm, ekspresjonizm, kubizm, dadaizm) • zna głównych przedstawicieli kierunków artystycznych przełomu wieków 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przewartościowania w sztuce II połowy XIX wieku; dostrzega ich opozycyjność wobec romantyzmu • rozpoznaje obecność nowych kierunków artystycznych w wybranych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposoby i przyczyny zrywania z romantyczną tradycją w sztuce realizmu i naturalizmu • charakteryzuje sytuację kulturową przełomu XIX i XX wieku oraz dostrzega jej odzwierciedlenie w dziełach sztuki • przedstawia założenia artystyczne impresjonizmu, secesji, ekspresjonizmu, symbolizmu i kubizmu; dostrzega odzwierciedlenie tych kierunków w dziełach różnych sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wybrane realizacje artystyczne impresjonistów, symbolistów, ekspresjonistów, kubistów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia prezentację multimedialną na temat sztuki przełomu XIX i XX stulecia
<p>14. Panorama sztuki XX wieku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy i tematy współczesnego malarstwa • zna charakterystyczne dla kultury XX wieku tendencje artystyczne i nowe dziedziny sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy najważniejszych kierunków malarskich drugiej połowy XX i początku XXI w. • uczestniczy w dyskusji na temat charakteru współczesnego malarstwa • podaje nazwiska ważnych przedstawicieli malarstwa XX w. i XXI w. • wyjaśnia pochodzenie, znaczenie, zna zastosowanie pojęcia „awangarda”, „sztuka awangardowa” • dostrzega 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane nurty współczesnego malarstwa • wskazuje związki między sztuką a techniką, stosuje wyrażenie „technicyzacji sztuki” 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje porównawczo założenia poszczególnych kierunków w malarstwie współczesnym • wskazuje różnice między twórczością artystyczną a seryjną produkcją • wyjaśnia zjawisko i podaje przykłady rewolucyjnego rozwoju sztuki w XX wieku; wymienia najważniejsze nurty awangardowe i eksperymentalne, wskazuje ich teoretyków, inicjatorów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ stylistyki pop-artu na swoje najbliższe otoczenie • przedstawia ranking najważniejszych wydarzeń kulturalnych minionego wieku w polskiej i światowej kulturze • przedstawia własną opinię na temat sztuki XX wieku

		<p>współwystępowanie stylów i przenikanie sztuk w XX – wiecznej kulturze, omawia to zjawisko na wybranych przykładach</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze fakty z historii malarstwa • przywołuje nazwiska polskich malarzy współczesnych i określa tematykę ich prac 		<ul style="list-style-type: none"> • omawia i uzasadnia stylistyczne zróżnicowanie XX-wiecznej sztuki 	
<p>15. Obok sztuki, blisko sztuki – sztuka, czyli zjawiska paraartystyczne II połowy XX wieku i obecnie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe terminy związane z językiem nowych praktyk sztuki • dostrzega współwystępowanie stylów i przenikanie się sztuk w XX-wiecznej kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia składniki formy i treści obiektów nowych praktyk sztuki • odszukuje w przykładowym omówieniu performance’u muzycznego elementy języka nowych praktyk sztuki • odpowiada na pytania dotyczące analizy wideoinstalacji • wymienia przykłady zjawisk paraartystycznych w sztuce 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie podanych pytań analizuje i interpretuje wideoinstalację • omawia najważniejsze elementy języka nowych praktyk sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje wideoinstalację • wskazuje artystyczne nurty sztuki użytkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wybrane przykłady nowych praktyk sztuki • tworzy projekt autorskiego happeningu
<p>16. Relacje między kulturą wysoką a popularną.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami „komercjalizacja” kultury, globalizacja kultury • podaje przykłady tekstów reprezentujących kulturę wysokoartystyczną i kulturę popularną 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje i ocenia sposób funkcjonowania kultury wysokiej i popularnej oraz rolę w realiach współczesności (np. gatunków telewizyjnych, internetowych, muzycznych, literackich, filmowych itd.) • dostrzega pozytywne i negatywne aspekty kultury popularnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady i przyczyny popularności tekstów kultury popularnej (np. wybranych programów telewizyjnych, gatunków literackich, praktyk uczestnictwa w kulturze) • rola wysokiej kultury w realiach współczesności 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnice i podobieństwa w kontaktach z wysoką i niską kulturą • wymienia dodatnie i ujemne strony pop kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie prezentacji na temat: kultura popularna – emancypacja czy zniewolenie?
<p>17. Kultura i sztuka w dobie multimedialności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy internetu • wyjaśnia, na czym polega 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje najważniejsze fakty z historii internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje internet jako nowe medium 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje serwis 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i prezentuje informacje na temat cenzury

	<p>kulturę wysokoartystyczną</p> <p>interaktywność internetu</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zagrożenia wynikające ze swobodnego dostępu do sieci • wymienia podstawowe terminy związane z językiem przekazu internetowego • definiuje pojęcia i charakteryzuje zjawiska związane ze sztuką multimedialną: audiowizualność, interaktywność, rewolucja komputerowa, sztuka internetu itd. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ nowych technologii na rozwój i przeobrażenia kultury i sztuki • omawia specyfikę bloga i ruchu dziennikarstwa obywatelskiego • odpowiada na pytania dotyczące analizy serwisu społecznościowego do udostępniania filmów wideo 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zastosowania multimediiów w tworzeniu nowych gatunków medialnych (telewizyjnych, radiowych, prasowych) • wymienia zalety i wady korzystania z zakupów społecznościowych • omawia najważniejsze elementy języka internetu 	<p>internetowy do udostępniania filmów wideo</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę biblioteki i hiperlinku • aktywnie uczestniczy w dyskusji dotyczącej problemu łamania praw autorskich w internecie • tłumaczy, na czym polega fenomen baz danych opartych na wiedzy zbiorowej użytkowników sieci internetowej • zna środki wyrazu stosowane w tradycyjnych, nowych i najnowszych mediach 	<p>treści internetowych w wybranych krajach</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zależności między nowymi mediami a kulturą • przedstawia i uzasadnia własne zdanie w dyskusji na temat zasad przetwarzania tekstów kultury
18. Wielofunkcyjność sztuki i jej oblicza.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje sztuki • wymienia dziedziny sztuki w kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> • określa konteksty warunkujące kształt i funkcjonowanie sztuki w kulturze dawnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, charakteryzuje oraz ilustruje przykładami funkcje pełnione przez sztukę 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przeobrażenia funkcji pełnionych przez sztukę i wyznaczanych sztuce w historii (dawnej i współczesnej) kultury • uzasadnia potrzebę i wylicza korzyści obcowania ze sztuką 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i prezentuje informacje na temat różnych funkcji sztuki na konkretnych przykładach • podaje współczesne przykłady wielokulturowości i charakteryzuje to zjawisko • gromadzi informacje na temat kultury niezależnej i analizuje jej różnorodne przejawy
19. Sztuka obcowania z dziełami sztuki.	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy pojęcie dzieła sztuki • używa we właściwym kontekście słów <i>sztuka</i> i <i>sztuczny</i> oraz omawia związki między nimi • zna różne formy i możliwe postawy wobec sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • operuje kategoriami stosowanymi w opisie dzieł sztuki i ich odbiorze: temat, forma, treść, środki ekspresji • przytacza koncepcje pojmowania sztuki obecne w dziejach kultury • uzasadnia, dlaczego dany obraz został uznany za dzieło sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na czym polega analiza, interpretacja i wartościowanie dzieła sztuki • nazywa emocje wywołane przez wybrane dzieła sztuki i łączy je z kryteriami zawartymi w definicji sztuki Władysława Tatarkiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje zasady wartościowego, umiejętnego obcowania ze sztuką • wykazuje się samodzielną analizą, interpretacją i oceną wybranego dzieła sztuki dawnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat granic sztuki • porównuje różne koncepcje sztuki oraz artysty i formułuje wnioski • przedstawia samodzielną recenzję wybranego dzieła sztuki lub wydarzenia artystycznego

		<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różnice znaczeniowe w postrzeganiu artysty jako rzemieślnika, geniusza, przedstawiciela cyganerii, uczestnika konsumpcji i ironicznego obserwatora • opisuje historyczne przemiany w sposobach kolekcjonowania dzieł sztuki oraz sytuację obecną 			
20. Spotkania ze sztuką.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piękno</i>, <i>kicz</i>, <i>brzydota</i> • formułuje własnymi słowami definicję sztuki • tłumaczy, czym jest dzieło sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje piękno jako kategorię estetyczną • wskazuje związki między cechami dzieł sztuki a kategorią piękną • gromadzi przykłady kiczu i brzydoty w sztuce • wymienia dzieła, które uważa za sztukę i uzasadnia swój wybór • wypowie się na temat określonego doświadczenia kulturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przemiany pojmowania piękna na przestrzeni czasu • zbiera informacje na temat kulturalnych wydarzeń w regionie i w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zjawisko funkcjonowania piękna oraz brzydoty w sztuce i określa, jak pojmowane są te kategorie współcześnie • wykaże zdolność formułowania opinii, argumentów, komentarzy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia znanych krytyków różnych dziedzin sztuki, nawiązuje do ich opinii, sądów na temat wybranych zjawisk artystycznych • przedstawia sprawozdanie z samodzielnych inicjatyw, dotyczących czynnego lub biernego uczestnictwa w kulturze
21. W kręgu kina i sztuki filmowej.	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy i tematy współczesnego kina • wymienia nazwy najważniejszych kierunków kina drugiej połowy XX i początku XXI w. • wymienia i objaśnia znaczenia pojęć związanych z filmem i sztuką filmową 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane nurty współczesnej kinematografii • gromadzi frazeologizmy wywodzące się z filmów • podaje nazwiska ważnych przedstawicieli kina XX i XXI w. • przywołuje najważniejsze fakty z historii kinematografii • omawia osiągnięcia polskich reżyserów filmowych • wymienia tytuły ważnych dzieł filmowych w historii 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens cytatu dotyczącego istoty kina • zna filmowe środki ekspresji oraz wyznaczniki charakteryzujące poszczególne gatunki filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje specyfikę zjawisk obecnych we współczesnym kinie • podaje przykłady dzieł filmowych reprezentujących różne nurty współczesnej kinematografii • zna najważniejsze wydarzenia w historii kina i znaczące osiągnięcia polskiej i europejskiej kinematografii 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje sylwetkę wybranego reżysera/aktora/scenarzysty filmowego

		kinematografii			
22. Uczestnictwo w kulturze – w roli widza filmowego.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe terminy związane z językiem dzieła filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia składniki formy i treści filmu wskazuje elementy języka filmowego w przykładowym omówieniu dzieła wykazuje się umiejętnością twórczego, krytycznego i kontekstowego oglądania filmów identyfikuje cechy gatunkowe oglądanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze elementy języka filmu na podstawie podanych pytań analizuje i interpretuje fragmenty filmu zna wyznaczniki i zalety charakteryzujące „krytyczny odbiór utworu filmowego” 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje fragmenty filmu uczestniczy w przygotowaniach do pokazu filmowego oraz w dyskusji na temat obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje recenzje wybranego filmu z zastosowaniem pojęć i kategorii z zakresu wiedzy o filmie i sztuce filmowej rozważa sens filmowej aluzji do dzieła malarskiego, na tej podstawie formułuje wnioski
23. Komunikacja w kulturze.	<ul style="list-style-type: none"> określa podobieństwa i różnice pomiędzy sposobami porozumiewania się człowieka ze zwierzętami i formami komunikacji międzyludzkiej definiuje pojęcia: <i>znak</i>, <i>symbol</i>, <i>kod kulturowy</i> tłumaczy sens stwierdzenia Herberta Marshalla McLuhana, określającego świat jako <i>globalną wioskę</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy listę frazeologizmów związanych z funkcją i znaczeniem słowa w życiu człowieka formułuje pisemną wypowiedź prezentującą świat, w którym ludzie komunikują się bez pisma, druku, telefonu czy telewizji wyjaśnia znaczenie „tożsamość narodowa” charakteryzuje rolę tradycji w kształtowaniu narodowej i kulturowej tożsamości tworzy katalog polskich znaków i symboli narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych form komunikacji kulturowej wskazuje źródła zagrożeń dla zachowania odrębności narodowych kultur, dostrzega pozytywne i negatywne aspekty dążeń integracyjnych charakteryzuje język jako rodzaj kodu kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia wartość i znaczenie tożsamości narodowej dla człowieka przedstawia sposoby przeciwdziałania utracie poczucia narodowej tożsamości dostrzega i uzasadnia potrzebę wspierania rozwoju i popularyzowania narodowej kultury w realiach współczesności 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady i motywy nawiązania do polskiej tradycji narodowej w sztuce dawnej i współczesnej opisuje ceremonię otwarcia mistrzostw piłki nożnej jako medium kulturowe
24. Media w kulturze – dawniej i dziś.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne media kultury i właściwe im środki komunikowania znaczeń zna sposoby klasyfikowania i funkcje mediów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest medium i podaje przykłady mediów w kulturze wymienia nazwy współczesnych mediów i wskazuje podobieństwa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat współczesnych mediów i ich wpływ na kulturę oraz jej uczestników objaśnia znaczenie zjawiska „kompetencja 	<ul style="list-style-type: none"> zna medialne techniki perswazji i manipulacji stosowane np. w telewizji, prasie, internecie itd.. omawia wpływ dominującego medium na 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i twórczo uczestniczy w kulturze medialnej gromadzi argumenty popierające tezę o podobnym znaczeniu

		<p>oraz różnice między nimi</p> <ul style="list-style-type: none"> • przytacza istotne fakty z historii mediów w kulturze • uzasadnia przyczyny popularności i braku popularności wybranych mediów 	<p>medialna” oraz wskazuje jego związek z aktywnością kulturalną</p>	<p>kulturę danej społeczności</p>	<p>wynalazków internetu i druku</p>
25. Świadectwa kultury.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia „tożsamość narodowa” • identyfikuje i interpretuje znaczenie polskich znaków i symboli narodowych • wskazuje korzenie kulturowe polskości 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę tradycji w kształtowaniu narodowej i kulturowej tożsamości • wskazuje źródła zagrożeń dla zachowania odrębności narodowych kultur we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega pozytywne i negatywne aspekty dążeń integracyjnych; przedstawia sposoby przeciwdziałania utracie poczucia narodowej tożsamości; uzasadnia jej wartość i znaczenie dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy katalog polskich znaków i symboli kulturowych • dostrzega i uzasadnia potrzebę wspierania rozwoju i popularyzowania narodowej kultury w realiach współczesności 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady i motywy nawiązania do polskiej tradycji narodowej w sztuce dawnej i współczesnej
26. Polska, Europa, świat – na straży dziedzictwa kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady i rodzaje zabytków kultury (regionalnej, narodowej, europejskiej, światowej) • wyjaśnia znaczenie pojęć: „zabytek”, „święte miejsce”, „dziedzictwo kulturowe”, „świadectwa epoki” 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje zabytków w kulturze, uzasadnia potrzebę i wskazuje sposoby ich ochrony • wymienia przykłady polskich zabytków wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO 	<ul style="list-style-type: none"> • argumentuje tezę, że „zabytki kultury materialnej stanowią trwałe świadectwo przemian kulturowych i cywilizacyjnych” • wskazuje zjawiska świadczące o kryzysie kultury i życia kulturalnego we współczesnej Polsce i w świecie; określa ich przyczyny • dostrzega negatywne konsekwencje życia „poza kulturą” 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy listę (z uzasadnieniem) znanych sobie miejsc, zabytków, które powinny zostać otoczone szczególną ochroną; przygotowuje informacje na ich temat • zna inicjatywy przeciwdziałania postępującej degradacji kultury w życiu społecznym • wskazuje mocne i słabe strony współczesnej kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje list otwarty – apel nawołujący do ochrony zabytków kultury
27. Blisko nas – dziedzictwo kulturowe i współczesne życie kulturalne w regionie.	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między narodowym a regionalnym wymiarem kultury • wskazuje cechy charakterystyczne dla polskich kultur regionalnych • zna tradycje (zwyczaje, obyczaje, znaki, symbole) zamieszkiwanego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady włączania elementów regionalnych w obszar narodowej kultury • wymienia sposoby twórczego zachowania i popularyzowania dziedzictwa kultur regionalnych • wyjaśnia i odróżnia 	<ul style="list-style-type: none"> • określa wartość działań animacyjnych • opisuje walory zabytkowe swojej okolicy oraz wskazuje potrzeby inwestycyjne na rzecz jej kulturowego rozwoju • śledzi wydarzenia kulturalne w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje inicjatywę aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych • uzasadnia potrzebę popularyzowania i urzeczywistniania idei kulturalnej animacji w różnych wymiarach życia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • projektuje własny plan działalności animacyjnej, podejmuje próbę jego realizacji

		znaczenie pojęć „kulturowy” oraz „kulturalny”			
28. Kreowanie siebie poprzez kulturę – portret człowieka kulturalnego.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy i obszary występowania potocznych praktyk kulturowych rozpoznaje sytuacje formalne i nieformalne oraz sfery publiczne i prywatne w kontaktach międzyludzkich podaje przykłady ról odgrywanych przez współczesnego człowieka wymienia cechy charakteryzujące człowieka kulturalnego i osobę niekulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje role odgrywane w życiu społecznym przez współczesnego człowieka opisuje i wartościuje zachowania ludzi w różnych sytuacjach życiowych pod względem poziomu ich kultury osobistej wymienia przykłady rekwizytów kultury gromadzi argumenty na poparcie tezy, że moda to zjawisko społeczne dostrzega zalety „bycia człowiekiem kulturalnym” 	<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy, na czym polega specyfika rekwizytów kultury wylicza sposoby kształtowania i zachowania kulturalnej postawy wobec życia; objaśnia znaczenie i wykazuje zastosowanie kategorii: analfabeta kulturowy rozważa przynależność czasu świąt i czasu wolnego do obszaru potocznych praktyk kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje zasady savoir-vivre’u dotyczące posługiwania się telefonem komórkowym, palmtopem lub odtwarzaczem mp4 omawia charakter ról konsumenta, aktywnego uczestnika kultury oraz turysty we współczesnej kulturze dokonyuje samooceny poziomu kultury osobistej 	<ul style="list-style-type: none"> pisze reportaż na temat sposobów spędzania wolnego czasu przez rówieśników
29. Sposoby samokształcenia kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> wie na czym polega samokształcenie kulturowe, dostrzega wartość, potrzebę, przydatność tej umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia możliwości samodzielnego rozwijania zainteresowań kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tradycyjne i nowoczesne źródła informacji o kulturze i sztuce; wykazuje umiejętność ich popularyzowania 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje motywacje do podejmowania kulturowego samokształcenia ustala listę swoich mocnych i słabych stron w obszarze kompetencji kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy plan kulturowego samokształcenia